

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDESI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
5 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többeszi közlésnél 4 fillérért közöltnék. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten kint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

27—904. szám.

Felhívás!

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egye-
sület egy, az egész vármegyére kiterjedő hatás-
körrel bíró „Központi fogyasztási és értékesítő
szövetkezet” alapítását határozván el, felkértnék
a szövetkezeti eszme pártolói, hogy üzletrészek
jegyzésére az egyesület titkárságánál jelentkezni
szíveskedjenek.

Egy üzletrész nagysága 25 K, mely az
alakuló közgyűlés által meghatározandó részle-
tekben lesz befizetendő.

Székelyudvarhelyt, 1904. január hó 15.

Az elnökség.

A székelyudvarhelyi elemi és iparos tanonciskola.

Ezidő szerint városunkban a községi
elemi, iparos, kereskedelmi tanonciskola
és az óvoda, mind az óvoda céljaira ké-
szített épületben vannak elhelyezve. Az óvo-
dának ugyan a földszinten külön helyisége
van, a másik iskola azonban közösen hasz-
nálja a rendelkezésre álló két nagyobb és
két kisebb tantermet. Nappal, délután há-
rom óráig, az elemi iskolai növendékek ta-
nulnak, akkor ez iskola cök-mókját, fölkel-
hető taneszközét (ami kevés van) össze-
pakolva költözik ki és este öt óráig helyet
ad a kereskedelmi tanonciskolának. Ez
még jóformán ki sem tette a lábát, ott van-
nak már az iparos tanoncok, úgy 170—
200-an és este nyolc óráig lefoglalva tart-
ják a lokálításokat.

Ezen állapot a szükség kényszerűsége
miatt ideiglenesen tán megengedhető, de
sokáig így tartani nem lehet.

Nem lehet pedig azért, mert abba az
iskolába egyetlen taneszközt, vagy iskolai
butort betenni lehetetlen, hogy az rövid
időn össze ne rongáltassék. És azt a saj-
nálatos dolgot meggátolni sem lehet, mert
bármilyen szigorú ellenőrzést gyakorol-
ez iskolák tanítója, személyzete, akármilyen
hiba vagy csorbitás essék az épületen, tan-
eszközökön vagy butorzaton, a hibának
gazdája soha sem kerülhet, mert mindenik
iskola növendéke esetleges kérdőre-vonás
alkalmával könnyen válaszol, hogy úgy
kapta.

De meg az iskolák célja és iránya is
más és más lévén, egymás taneszközeit,
dolgoit nem tudják kellőleg értékelni, csak
úgy is becsülik meg, vagyis, akármilyen
szigorúan ellenőrizze a tanító az illedel-
mes magaviseletet, mikor elpillant a csak ha-
szontalanság céljaira beszerzett kék vagy
piros ceruzával, vagy tintás ujjával egyet

huz az előbbi iskolások által ott hagyott
térképen vagy más taneszközön. A tanter-
meket pedig szellőztetni, illetve kiséperni
alig van idő.

Azon iskolai padok, melyek az elemi
iskolai tanulóknak jók és megfelelőek vol-
nának, nem felelnek meg a nagyobb fej-
lődésű tanonc iskolásoknak s így ha elfog-
lalják e nagy fiúk a kisebb padokat, ha
minden este csak egyet feszítenek rajta,
már egy hét alatt oda van a jó és hasz-
nálható pad. Bizonyosság erre, mintaképen
az elemi iskolások részére csináltatott és
használatba vett 6 darab új pad, melyet
egy hét alatt összetörtek. A régi s most is
az osztályokban levő padok — bár örökös
hadi lábón állanak ezekkel is — használ-
hatóbbak, mert egyik növendék-sereg egész-
sége és paedagogiai követelményeinek sem
felelnek meg, de mindenik beleülhet és
kinnal-bajjal dolgozhatik benne.

Napirenden lévén az elemi iskola (Is-
tennek hála már 7 év óta Szerk.) helyisé-
gének megoldása, legjobb meggyőződésünk
szerint javasoljuk, hogy ezen fent jelzett
állapotot szüntesse meg a képviselőtestület
s az ujonnan vásárolt Szabó József-féle
telek kertjébe építtesse fel a kor kívánal-
mainak megfelelően az elemi iskolát 6 osz-
tálylyal, az utca felőli homlokzaton igazgatói
lakással, bejárat nyitva a Temető- (Csere)
utca felől és a ref. kollegium kinyúló kis da-
rab telek részét megvásárolva az óvoda
udvarán keresztül a felső piac-térre, a je-
lenlegi helyiségeket pedig az óvoda felett
kibővitve egy rajzteremmel, rendezze be
az iparos- és kereskedelmi tanonciskolák
céljaira. Az előbbi átadva az államnak, ez
utóbbi erejéhez mérten, a legcélszerűbben
és a követelményeknek megfelelően jól
használhatóan beállíthatja a város butorzat-
tal és taneszközökkel.

Elrekesztve a mostani óvodát a folyo-
són egy válaszfallal és az udvarnak hátsó
felét egy kerítéssel szintén az óvoda cél-
jaira berendezendő befásított udvarnak,
mind a négy iskola kérdését, a nevelés és
a módszertani követelményeknek a leg-
jobban megfelelően lehetne megoldani és
ezzel befejeződnék végkép ez a régóta fel-
színen levő, égetően sürgős ügy megol-
dása. (Y)

A boldogság utja.

(2-ik folyt. és vége.)

A szegénység nem szégyen. A ki semmi
árért nem szegődik gonosz célok szolgálatába, a
ki jellemét pénzért nem bocsátja áruba s őrizke-
dik minden aljas cselekedettől, szegénysége mel-
lett is tisztességet érdemel. De a ki bár egysze-
rűen, de mégis megélhet, sőt ezenkívül néhány
forintot megtakaríthat, korántsem sorozható a sze-
gények közé. Boldogabb is, mint a kölesönpénzen
élősködő, hitelre öltözködő, cifrázkodó uracs. A ki
készpénzen szerezheti be szükségleteit, távol áll
a szegénységtől. Igaza van Montesquieunak, midőn

azt állítja: Nem az a szegény, a kinek semmije
sincs, hanem az, aki nem akar, vagy nem tud
dolgozni. A szegénységet Isten teremtetten, de a
véginység nem az ő műve. A becsületes szegény-
ség tiszteletreméltó, a nyomor ellenben, mely egy-
aránt lehet oka és eredménye is erkölcsi sülve-
désünknek, megaláz, megszégyenít.

A szegény igen gyakran boldogabb a gaz-
dagnál. Ismeretes ama keleti fejedelem története,
kinek orvosa azt ajánlta, hogy csak úgy gyógyul-
hat fel betegségéből, ha a legboldogabb ember,
ingét veheti magára. Futárok járták be a nagy
birodalmat, sokáig keresve a legboldogabb embert
hogy aztán annak ingét a hatalmas kalifa magára
vehesse. Végre egy szegény kis viskóban ráakad-
tak egy szegény, de megelégedett emberre, kit a
telhetetlenség nem bántott, nem kívánt, nem óhaj-
tott semmit: teljesen boldog volt, de midőn a
futár a régen keresett inget kérte tőle, kiderült,
hogy a világ legboldogabb emberének nincsen inge.

A boldogság nem egyéb, mint a mindennapi
élet ösvényén elszórt apróbb-apróbb örömek okos
és nemes élvezete, mit gyakran, mivel nagyobb
s izgatóbb gyönyörök után áhitozunk, figyelemre
sem igen méltatunk. Nagyon téved, ki az élet
boldogságát a vagyonban keresi, jóval több örö-
met nyújt az ügyes alkalmazkodás, a jó izlés s a
kellő műveltség. Az igazi boldogság nem a pilla-
nat, hanem az egész élet mértékletes élvezetében
található fel, alapelveit igen találóan foglalja össze
és fejezi ki egy híres kereskedő sírfelirata a kö-
vetkezőkben:

„Sohase feledd el, hogy létünk egyik főfeladata
a munka. Az idő pénz, egyetlen percedet se vesz-
tegesd hiában, de mindeniket számon tartsd. Tedd
meg embertársaid iránt mindazt, mit részükről ma-
gad részére követelnél. A mit ma élvezhetsz, ne
halaszd holnapra. A mit magad élvezhetsz, soha
se bízd másra. Ne sovárogy a másé után. Tulajdo-
nits fontosságát a legcsekélyebb aprólékoságnak is.
El ne költsd előre, amit még be nem vettél. Jöve-
delmedet ne fogyaszsd, de gyarapítani igyekezzél.
Szigoru rend kormányozza minden tetteidet. Rajta
légy, hogy élted folyamán minél több jót eszközöl-
hess. Ne foszd meg magadat semmitől, mi az élet
hényelmére szükséges, de élj mindamellett is tisz-
tesseges egyszerűségben, takarékosan. S épen azért
életed utolsó percéig szorgalmasan munkálkodjál.”

Az emberi-nem művelődése szoros össze-
függésben áll az anyagi jólét felé irányított tö-
rekvésével, mert az ember csakis anyagi jólét
biztosítása által lett képesítve a magasabb mű-
veltségre. Mai műveltségünk az emberiség több
ezredévi küzdelmei eredményeinek, hagyományai-
nak megőrzésén alapszik, őseink által gyűjtött ez
ismeretek megtakarítása nélkül az ember most is
vad állapotban sinylődnék. A szorgalmas és ki-
tartó munka és az észszerű takarékoság tehát
nemcsak az egyes emberek anyagi és szellemi
jólletének, boldogságának biztosítékai, elengedhe-
tetlen kellékei, hanem a világ előhaladásának, a
civilizációnak, társadalmak és nemzetek kulturájá-
nak egyedüli és kiapadhatatlan forrásai.

Becsüljük meg azért a munkát s legyünk
takarékosak!

Szabó Árpád

A gazdasági helyzet. Az idei fekete tél ala-
posan lerontotta a mezőgazdák reményét. A hó
nélküli fagyok miatt kipállottak legtöbb helyen a
vetések és a gazdák már az őszi vetés kiszántá-
sán gondolkodnak. Valóban sajnálatos dolog, hogy
az amúgy is gyenge lábón álló mezőgazdaságunk
ilyen természeti abnormalitások még súlyosabb
helyzetbe rántják. — Mint tudósítónk írják —
különösen a vármegye alsó felében súlyos a hely-
zet, mert a vetések mindenütt a legrosszabbul
telnek.

Az ipari munkások szabad lyceuma.

Az ipari munkások szabad előadásán a mult vasárnap délután a Hymnusz lelkes elneklése után Burger Arthur román. kath. főgymnasiumi tanár tartott igen tanulságos és mindvégig nagy élvezettel hallgatott előadást a „Hírlapok, röpiratok, folyóiratokról.”

Előadását általános vonásokban a következőkben foglaljuk össze:

Az emberiségnek a műveltség, ipar, kereskedelem, művészetek, tudományokban való előhaladása, a szabadság égisze alatt, csak egy század előtt is óriási. Századokkal ezelőtt, míg az új világrészben, vagy az ismeretes kontinensen történt eseményekről is valamiféle hírt csak betek-hónapok múltán lehetett megtudni, addig ma a táviró telefon és világposta útján, a legmesszebb eső tájról jövő híreket is 24 óra alatt már az újságban kinyomatva olvashatjuk.

Hogy az újság megszülethessen, az emberiségnek bizonyos fokú műveltségre, tudásra volt szüksége, mely arra ösztönözte, hogy a saját énjének máról holnapra való fenntartásán kívül, érdeklődjék jövője, rokonai és embertársai sorsa iránt is.

A népek közül a régebbi időben azonban ennyi műveltsége is csak a rómaiaknak volt, hol a tudományok, művészetek már művelés alatt állanak, a bekövetkezett népvándorlás azonban ezt is jórészen elseperte. A népvándorlás idejében voltaképpen az egész emberiség egy embertömeget alkotott, a mikor mindenik csak a saját fenntartásával törődött, s ki-ki magának szerezte be mindazt, a mire szüksége volt. Csak a népvándorlás lezajlása után, mikor már a népek állandó helyre telepedtek le, lett a néptömegből nemzet, mely a foglalkozásokat felosztotta, az élet- és vagyonbiztonság megóvása céljából törvényeket alkotott s így alkotmányos országgá lett, minek alapján lassanként társadalmi élet fejlődött ki, mely szülte aztán az egymás sorsa és dolgai iránt való érdeklődést, ezen érdeklődés pedig az újságot vagy hírlapot.

Az újságok, illetőleg folyóiratok a hányféle dolgot tárgyalnak, annyfélék; így vannak politikai, vallási, orvosi, tanügyi, ipari és kereskedelmi, történelmi stb. hírlapok.

Az első újságot „A c t a D i u m a” címmel a rómaiak szerkesztették és a provinciákról (Itália területén fekvő római birodalmon kívül eső tartományokról) jött híreket és a senatus (római tanács) politikai és más határozatait közölte.

A második újságforma, a 15-ik században Kolumbusz Kristófnak Amerika felfedezéséről 1493-ban írott levelével jelenik meg; ugyanis az élelmes spanyolok nagy hazafioknak ezen világra szóló eseményt tartalmazó levelét számtalan példányban lemásolták és mindenfelé szétküldözték.

Hazánkról az 1526-iki szerencsétlen kimeneteli mohácsi csatát ismertető hírek jelennek meg a Németországban szerkesztett német nyelvű írott újságban először.

Olaszországban az első újság 1536-ban, a Velencei Köztársaság és II. Solimán török szultán között vívott kemény csata idejében jelenik meg és híreket szolgáltatott a testvér Olaszországnak a háború részleteiről; s arról a pénznemről, a miért árusították „G a s e t á”-nak nevezték.

Azután Németországban 1612-ben jelenik meg határozott formában és tartalommal, később Anglia is követte példáját és több újságot alapított, miután az 1475-ben strassburgi Guttenberg János által feltalált, könyvnyomtatás tökéletesedve, meglehetősen elterjedt.

Franciaországban egy orvos alapította az első újságot, ki betegek szórakoztatására, mulattatására s így szenvedéseiknek enyhítése céljából adomákat írt és gyűjtött össze, s ezeket kinyomatva páciensei között szétosztotta.

Leghatározottabb és legnagyobb fejlődést vett az újságcsinálás a 18-ik században kitört francia forradalom idejében, a midőn a megnyilatkozott szabadság eszméje ugyiszólva követelte a szellem táplálását, az érdeklődésnek mentől nagyobb térben való megnyilatkozását.

Hazánkban a mohácsi vészről írott tudósításon kívül, az első újság II. Rákóczi Ferenc idejében kitört kuruc forradalom idejében jelenik meg, Eszterházy Kálmán szerkesztésében „Mercurius Veridicus Ex Hungariae” címmel, latin nyelven szerkesztve Kassán és Lőcsén. A második magyarországi újság 1712-ben Pozsonyban jelent meg a Bél Mátyás szerkesztésében, de nem volt hosszú életű, a harmadik német nyelvű volt és „O f n e r i s c h e r M e r c u r” címmel Budán jelent meg, azután pedig a „P r e s b u r g e r Z e i t u n g”, de valamennyi mind

rövid életű volt. 1780-ban Ráth Mátyás szerkesztésében magyar nyelven jelenik meg a „M a g y a r H i r m o n d ó.”

A 17. és 18. században folytatott sok háborúskodások s a Mária Terézia simán németesítő politikája a nemzetet érzésétől és nyelvétől is csaknem kivetkőztették. Az isteni gondviselés azonban az Ő választott népéről, hogy az ne enyész-szék végkép el, mégis gondoskodott s épen abból a gárdából, a melyik a magyarnyelvet és szokásokat megvetette, a testőrségből állított egy jeles férfit Bessenyei Györgyöt, ki a „H i r m o n d ó” című általa, a magyar nyelv művelése céljából alapított és szerkesztett újságban hirdette, hogy a magyar nemzet csak addig lesz nemzet, míg nyelve végkép ki nem hal az ajkáról. Az újságírásnak azonban az az idő nagyon kedvezőtlen volt, mert a censura minden valamire való gondolatot vagy eszmét kitörült a kéziratokból s így rendszerint az újságok rövid időn megszűntek. A „Hirmondó” 8 évi pályafutása után Görög és Kerekes 1700–1803-ig adták ki épen Bécsben a „M a g y a r K u r i r” című és a magyar nyelv pallérozását célzó újságot. A 18. század végén pedig „M i n d e n e s G y ű j t e m é n y” címmel Péceli József szerkesztett újságot. Erdélyben 1790-ben „S i e b e n b ű r g e r B o t e” és „Erdélyi Tudósító” jelennek meg, de a censura kemény keze miatt rövid időn ezek is mind megszűnnek, mivel a jobbára száraz tudósításokat tartalmazó újságok unalmasak voltak szerkeszteni és olvasni egyaránt.

A francia forradalom hatása azonban hazánkban is felébresztette a hazafiakat és az 1825. következő országgyűléseken a magyar nyelvet téve és használva hivatalos nyelvnek, az újságírásnak is kedvezett az idő s ekkor jelenik meg a „J e l e n k o r” és melléklete a „T á r s a l g ó”. Majd az írók csoportosultak s Kossuth Lajos szerkesztő vezetésével megalapították a „P e s t i H í r l a p o t”, melyet azonban a censura, mivel erős nemzeti érzéseknek adott Kossuth hangot, kivette kezéből és Szalaira bízta a szerkesztését.

Az 1848-iki 12 pontból álló követelmények egyikével a sajtó szabadsága is megadtván, 1848–49-ben és később 1867. után óriási lendületet vett az újságírás, úgy, hogy ma mintegy 4000 különféle újság van hazánkban.

A lapok szerkesztése és nyomtatása nagyon sok fáradsággal jár, a nagyobb cikkek eredetiek lehetnek, de a híreiket jobbára a könyvművelő útján szerzik be a lapok, a melyik közvetlen összeköttetésben áll a világ nagyobb távirda vállalatával, mint a Reitter és Havas ügynökség.

A szabad sajtónak ugyiszólva szemét termékei az ugynevezett revolver újságok, melyek csak a közönség felizgatására és kizsebelésére irányulnak, épen ilyenek a hetenként megjelenő regényfüzetek is. Ezen újságok és folyóiratok bár olcsóknak vannak jelezve, a legdrágábbak, mivel megmételtyezik az olvasó közönség jóérzését és kizsákmányolják a pénzét.

Midőn ezektől való tartozkodásra inti előadó hallgatóságát, egyuttal a tisztességes újságok és folyóiratok olvasására, pártolására buzdítja, a melyekből sok szép és hasznos dolgot lehet tanulni.

Ezen tanulságos és nagy élvezettel hallgatott előadásnak befejeztével Klein Zsigmond szavaltá Ábrányi Emilnek „J ó k a i é s P e t ő f i” című költeményét hatásosan. Solymossy Endre bizottsági elnök pedig meleg köszönetet mondott Burger előadó urnak, mely után lelkesülten énekelte el befejezésüképen a 200-on felül jelenlevő hallgatóság a Szózatot.

A jövő vasárnap Nagy Elemér ev. ref. kollegiumi tanár fog előadást tartani.

Érdeklődéssel várjuk ezt is.

Tan- és nevelésügy.

Az Udvarhely esperes-kerületi kath. tanítóegylet sóvidéki fiókköre az 1903. évi november hó 16-án Szenttamáson tartott gyűlési határozata szerint téli gyűlését 1904. február hó 19-én d. e. fél 10 órától kezdődőleg Székelyudvarhely város Szombatfalva részében a következő tárgysorozattal tartja meg: 1. Veni Sancte, szent mise. 2. Hittani tanítás a székelyudvarhelyi segédlelkész által. 3. Gál Mihály helybeli k. tanító tanít. 4. Elnöki megnyitó. 5. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 6. Bálint József orosz-hegyi tanító szaval. 7. Gál Ambrus korondi tanító felolvas. 8. Gál Imre szentkirályi k. tanító szaval. 9. Gál Sándor karnagy vezetésével ének. 10. Bírálatok, indítványok.

Hitelügy.

Jelzáloghitel a Székelyföldön. A székelyföldi kirendeltség tárgyalást kezdett a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetével, hogy ez az intézet külön irodát nyisson Marosvásárhelyen a székelyföldi terhes kiskölcsonöknök jelzálogos kölcsönökre való konvertálása céljából. A tárgyalások eredményre vezettek. Az iroda megnyílt s a napokban megkezdette működését. Az iroda az összes teendőket díjmentesen végzi, ami sok kiadástól kiméli meg a kisembert. A konverzió már 300. koronára is igénybe vehető, így nagyon sok eladósodott székely fogja drága hitelét olcsó kamatozású törlesztéses kölcsönné átkonvertálni. Az iroda létesítésével a székelység egyik régi vágya ment teljesedésbe. Azonban ez még korántsem pótolja a Magyar Földhitelintézet által annak idején a kormányhoz benyújtott memorandumában hangoztatott és csakis azon az alapon megvalósítható közös ohajtásokat. Vajha székely népünknek ez a legfőbb vágya teljesülhetne! . . .

Különfélék.

Alaptalan támadások.

Nincs kinosabb kötelessége a hírlapírónak, mint a nyilvánosság előtt tárgyalni olyan kényes kérdéseket, melyek a hölgyekkel vannak összeköttetésben. De a közérdek mégis kötelességünké teszi, hogy jelen esetben szóvá tegyük azt a hírlapi harcot, melyet elég könnyelműen és felületesen indított meg valaki a székelyudvarhelyi áll. felsőleányiskola igazgatónője mellett, egy olyan ügyben, amelyben vesztes csak a védelmezett igazgatónő lehet.

Könnyelmű ez az eljárás, mert egyenesen provokálja az igazmondást, ami nem egyéb, mint az a nem kevesek által ismert ítélet, melyet a helybeli kir. törvényszék egy becsületsértési pörben hozott; felületes pedig azért, mert olyanokat támad, akik valóban nem okai annak a lehetetlen helyzetnek, mely ma a felsőleányiskolában uralkodik.

A Pest-i Napló egyik legutóbbi számában az igazgatónő egy jóakarója támadást intéz a vármegye főispánja és a kir. tanfelügyelő ellen. Rég elkopott módszer igen tisztelt cikkező ur, a felsőbbesség rosszindulatu üldözését okolni valakinek a fegyelmi ügyei miatt. Méltóztassék tehát a vármegye főispánjának és a kir. tanfelügyelőnek kegyesen békét hagyni s e helyett szíves fontolóra venni, hogy az ezen ügy folyamán felmerült különböző jelenségek nem-e inkább teszik kötelességévé a tanügy minden barátjának érvelni a mellett, hogy az igazgatónő s esetleg az összes ez ügyben szerepelt tanerők áthelyezésével végrehalára megoldást nyerjen egy áldatlan, sok pletykára okot adó háború, mely csak ok nélküli botrányokra s így az intézet tekintélyének alá-ásására vezet. Ne a vármegye főispánját s az ezen ügybe ártatlanul belecseppent tanfelügyelőt tessék légből kapott, nevetséges koholmányokkal névtetenül megrágalmazni, hanem méltóztassék inkább ott keresni a hibát, ahol van s a honnan azt kiítani, elismerjük kellemetlen kötelessége a felsőbb hatóságoknak.

És még egyet. A „Magyar Hírlap” egy 115 aláírással ellátott kérvénnyel ad hírt, melyet Berzeviczy miniszternek nyújtottak át az igazgatónő érdekében. Méltányoljuk az udvarhelyi hölgyek jószívéből fakadó eljárás minden érdemét, de legyen szabad kételkedésünket kifejezni a fölött, hogy a hasonló memorandumok befolyásolhatnák a kormányt, különösen ha nem a hölgyek iránt való pusztia udvariasság, hanem a tanügy érdeke fogja vezetni a ministeriumot. Mi ez utóbbit inkább hisszük.

— Bálint Péter román. kath. segédlelkész a püspök Lövéteről Székelykereszturra helyezte át.

— Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület által évenként rendezni szokott székelykereszturi bikakiállításra az E. G. E. jutalomdíjat szavazott meg a f. hó 14-én tartott választmányi ülésén s elhatározta, hogy a kiállítás megtekintésére képviselőit kifogja küldeni.

— Diák bál. A ref. kollegium ifjúságának diák bálja febr. 6-án lesz. A rendezőség — Nagy Elemér tanár vezetésével — mindent megtesz, hogy a bál a legjobban sikerüljön. A meghívókat ma küldték szét; akik tévedésből nem kaptak, de arra igényt tartanak forduljanak a rendező bizottság elnökéhez.

— **Kereskedők közgyűlése.** A helybeli kereskedők társulata vasárnap d. u. 2 órakor a tanácsház nagytermében tartja meg évi rendes közgyűlését, melyen új alapszabályai szerint újra szervezkedik.

— **Az Erdélyi Gazdasági Egyesület** legutóbbi igazgató választmányi ülésén, — mint Kolozsvárról értesülünk — az egyesület közgyűlését f. évi március hó 27-ére tűzte ki. — A választmány tárgyalás alá vette az erdélyi Méhészeti Egyesülettel való uniójának ügyét s abban állapodtak meg, hogy az az egyesület szakosztályaként, autonóm hatáskörrel az E. G. E.-hez csatlakozzék.

— **Gőre-estély.** A helybeli kereskedő-ifjúság e hó 23-án, a Hungária szálló nagy- és melléktérmeiben tartja meg harmadik Gőre-estélyét igen változatos műsorral, mely után reggelig tartó táncmulatság következik. A helybeli első zenekar nyitánya után Jánosi Ilus szaval, Loschdorfer Kálmán hegedűszólót játszik, Mántó Irén és Flórián Mariska dialogot, Baku Katalin pedig énekszólót ad elő. Kácsa Péter Lepénd falu cigányának jutalomjátékául meg „Gőre indulása Amerikába” kerül színre, a melyben Dézsy Károly, Schlosser Rudolf, Láday Károly, Biró Árpád és Sándor Ferenc szerepelnek. A vidám mulatságra felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Gazdasági felolvasás.** Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület programjához híven f. hó 17-én d. u. 2 órakor népszerű gazdasági felolvasás volt Derzs községben is. A felolvasáson helyből és a szomszédos községekből számosan megjelentek s élénk figyelemmel kísérték az előadást. Felolvasott Perl Jenő állatorvos a mételeyről, annak gyógyításáról, valamint az ellene való védekezésről. Sándor Gergely, derzsi unit. lelkész a gyümölcs termelésről és értékesítéséről. A felolvasók valóban nemes kötelességet teljesítettek, midőn hozzájárultak az udvarhelymegyei gazdasági egyesület nagy céljainak eléréséhez.

— **Jóteköny nőegyesületünk** ez évi rendes közgyűlését vasárnap délután Dr Damokos Andorné elnöknasszony vezetése mellett, a vármegyeház kistermében tartotta meg. A nem nagy számban megjelent tagok élénk érdeklődéssel foglalkoztak a szeretet munkájával. Az elnöknasszony magas szellemű szép megnyitóját általános helyesséssel fogadta a közgyűlés. Ugy szintén Fejes Áron tanár titkári jelentését is, amelyben az egyesület mult évi működését élénk színekkel rajzolta meg. A lelkes éljenzéssel fogadott tartalmas elnöki megnyitót és a gondosan szerkesztett titkári jelentést teljes szövegében jegyzőkönyvbe iktatni határozták. Együttal tudomásul vették Fejes titkár lemondását s egyévi munkálkodásáért elismerő köszönetet szavazott a közgyűlés. Majd Félegyházy Antal egyesületi pénztáros tette meg jelentését a mult évi bevételekről és kiadásokról s egyuttal konstata, hogy a folyó évben már nem áll rendelkezésre annyi összeg, melyből a rendes segélyeket folyósítani leheséén. Tehát újabb jövedelmi forrásokról kell gondoskodni. A pénztárnoknak pontos és lelkiismeretes működéseért jegyzőkönyvi elismerő köszönetet szavaztak, ugy szintén a számvizsgáló bizottságnak is. A választmány eltávozott tagja helyett Fejes Áront, titkárnak pedig Nagy Elemér ev. ref. kollegiumi tanárt választották meg. Az új titkár magvas beköszöntőt mondott, melyből már most megállapítható, hogy az egyesület ügyeit minden tekintetben teljes hivatottsággal fogja felkarolni. Szabó Árpád tanár indítványára, egyhangulag elhatározták, hogy hushagyó kedden a rendes fillérestélyt egy koronás belépési díj mellett dominóval és más élvezetet nyújtó mulattató dolgokkal egybekapcsolva rendezik. A tavaszon pedig egy majális-szerű, de színelőadással összekötött táncvigalmat tartanak. A mulatságok rendezésére alapszabály szerint rendszeresített rendező-elnöki tisztre egyhangulag Fejes Áronnét választották meg. A közgyűlés tárgysorozata véget érven, elnöknasszony elzetésével nyert befejezést. A közgyűlést megelőzőleg választmányi ülés volt, melyen a közgyűlés tárgyainak előkészítésén kívül segélyeket szavaztak az egyes, nyomorban levő kérvényezőknek.

— **Századik összejövetelét** tartja meg e hó 24-én a marosvásárhelyi Székely-Társaság, mely vezető szerepét alakulása óta egy pillanatra sem feledte el s a melynek ébrentartói valóban nagy elismerést érdemelnek. A társaság diszgyűlést tart ezalkalomból a városi tanácsház nagytermében és este a László féle vendéglőben ünnepélyes összejövetelt. A társaság évkönyvet ad ki s e helyen is kéri az ivtartókat, hogy a történt aláírásokat a megfelelő pénzzel lehetőleg mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Az évkönyv febr. 15-én fog megjelenni.

— **Hushagyó kedden** a helybeli nőegyesület dominó-estslyt rendez a hamvazó szerdára eső fillérestély helyett.

— **A váróterem.** Bizony a civilizáció haladásával nőnek az igények is s ezek az igények sokszor nagyon méltánylandó okokból fakadnak. Panaszt kaptunk, hogy a héjasfalva—székelyudvarhelyi h. é. vasut bikafalvi állomásán, a hol a személyforgalom nagyobb, mint a bögsőzi, vagy galambfalvi állomásokon — nincs váróterem. A közönség hideg téli időben kénytelen a szabad ég alatt bevárni a vonatot, mert a vasuti ör 9 tagu családja által lakott őrház egyetlen szobájában, amely magán lakás, helyet nem találhat. Egy kis jóindulattal lehetne segíteni ezen a mizerián.

— **Vidéki mulatságok.** Zetelakán az ottani tanítótestület e hó 24-én (vasárnap) a szegény tanulók tanszereink beszerzésére zártkörű kosaras táncmulatságot rendez személyenként 60 f és családoknak 1 K 60 f díj mellett. Kezdeté este 7 órakor. — A kányádi E. M. K. E. népkönyvtár és olvasóköri pedig e hó 30-án színelőadással kapcsolatos táncvigalmat rendez, mely alkalommal a „Sárgacsikó” népszínművet adják elő Hodgyai Géza tanító vezetése mellett. — Varságtelepen, szintén f. hó 30-án „a csendőri laktanya közelében” ugyancsak zártkörű kosaras táncmulatságot rendeznek.

— **Tolakodás.** Egy „kereskedő” a minapban, jónak látta megtámadni a szövetkezeteket, melyek a magyar ipartermékek árusítását tűzték ki feladatul. Egy füst alatt elcsirítja a kereskedő helyzetét Magyarországon, noha maga is elismeri, hogy ma a kereskedelem javarésze nem egyéb, mint a külföldi ipar expediense, sőt sajnálkozik, hogy a vasuti összeköttetés „kényszeríti” a kereskedőt külföldi ipartermékeket árulni. Ez a részint tudatlanságból, részint elfogultságból elkesergett panasz jut eszünkbe, mikor látjuk, hogy vármegyénkben még a gyufagyártmányok árusítása terén is a külföldet szolgálja a kereskedők egyrésze, holott a nagy iparnak épen ebben az ágában tapasztalható nálunk a legnagyobb fellendülés. — Szerkesztőségünkbe ma ismételt hoztak egy gyufa-skatulyát, melyen nemzeti színű nyomással ez a felirat diszeleg: „Union Augsburg és Linz. Legjobb biztonsági népgyufa”. — Megjegyezní ohajtjuk, hogy mi a magyar ipar védelme alatt nem a nemzeti színű nyomással betolakodó külföldi áru eltűrését értjük. S ha kereskedőink azt hiszik, hogy a „valulj magyar” jelszavát maszlagul használhatják a közönséggel szemben, akkor mélyen tévednek, mert nekünk a külföldi dugáru nemzeti színű nyomás alatt sem kell. Az a „kereskedő” pedig, aki siratja a szövetkezetek felállítását, jegyezze meg, hogy a kereskedelem csak akkor számíthat teljes támogatásra Magyarországon, amikor nem áll be a tolakodó külföldi ipar szolgájaknak. Addig — szerénység és a kivételeknek tisztelet. (Beküldték.)

— **Mulatság.** Homoródvárosfalván f. hó 16-án jól sikerült mulatságot rendezett az ifjúság, melyet nem zavart meg a községi tanító ellentüntetése sem. Ez alkalommal nem adunk helyet a tanító ur — állítólagos — magaviseletét bíráló panaszának, mert reméljük, hogy jövőben tartózkodni fog az ifjúságnak nem épen jó példát szolgáltató hasonló eljárástól. A mulatság sikerét emelte a közönség nagy érdeklődése. Az összes bevétel közel 60 K és a tiszta jövedelem 31 K a toronyóra alap javára. Felülfizettek: Kiss Jenő, Péter Sándor, Péter Sándorné 1 K 60 f—1 K 60 f, Bedő József, Rigó János és Szabó Máriskó 1—1 K, Barta József, Bálint Lajosné, ifj. Gedő Zsigmond, Kiss György, Máté Lajos, Pálffy Ákos, Ravasz

Miklós, Ürmösi Károly és Vas Mózes 60—60 f, id. Csepregi Mózesné és Szabó Máriskó 10—10 f, együtt 13 K 40 f. Fogadják úgy a felülfizetők, mint a mulatságban részt vett szereplők a rendezőség hálás köszönetét.

Törvénykezés.

54/1903. eln. szám.

Az ügybeosztásra vonatkozó intézkedések.

A székelykereszturi kir. járásbíróság vezetője a 73465—97. sz. I. M. rendelet 4. §. értelmében az 1904. év tartamára az ügyek egyes csoportjai elintézését illetőleg következő ügybeosztást készített:

I. A p á t h y Gyula kir. járásbíró elintézés végett a 23. §-ban felsorolt ügycsoportokat kapja: 1. az elnöki ügyeket (El. lajstrom), 2. az egyezségi ügyeket (Eg. lajstrom), 3. a sommás pereket (Sp. lajstrom), 4. a rendes örökösödési eljárás tárgyát képező ügyeket (Ö. lajstrom), 5. a polgári vegyes ügyeket (Pv.), 6. a fizetési meghagyást tárgyazó ügyeket (Fh. lajstrom). Továbbá a hétnek minden szombat napján d. e. 9—11 óráig és d. u. 3—5 óráig jegyzőkönyvre veszi: a) a szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat, az egyezségi eljárásra vonatkozó szóbeli kérelmeket és nyilatkozatokat, az egyezségi kísérletre vonatkozó idézés iránti kérelmeket, továbbá a megjelölt szombat napon kívül a hivatalos órákban felveszi az oly szóbeli kérelmeket és nyilatkozatokat, a melyeknek előterjesztése határidőhöz van kötve, vagy a melyeknek előterjesztése végett a kir. járásbíróság székhelyének községi területén kívül lakófél jelentkezik. Felek a meghatározott napon kívül és idézés nélkül megjelenhetnek valamely sommás per tárgyalása végett, de ebben az esetben ügyük csak az erre a napra kitűzött tárgyalások elintézésén után kerül tárgyalásra.

II. C s e r e s n y é s Sándor kir. albiró elintézés végett a 23. §-ban felsorolt következő ügycsoportokat kapja: 7. a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozó vétségeket és kihágásokat (B. lajstrom), 8. a vizsgálóbírói ügyeket (Vb. lajstr.), 9. a büntető ügyekre vonatkozó megkereséseket (B. M. lajstrom), 10. a büntető vegyes ügyeket (Bv. lajstrom), 11. a bűnvizsgálati megkeresényeket (Vm. lajstrom), 12. az örökösödési és hagyományi bizonyítványokat tárgyazó ügyeket (Öl. lajstrom), 13. anyakönyvi ügyeket (A. lajstrom), 14. a polgári ügyekben érkező megkereséseket (M. lajstrom), 15. a fizetési meghagyást tárgyazó ügyeket (Fh. lajstrom). Továbbá a hétnek minden szombat napján d. e. 9—11 óráig, d. u. 3—5 óráig jegyzőkönyvekbe veszi: b) a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozó vétség és kihágásokra vonatkozó szóbeli feljelentéseket, a kir. törvényszék hatáskörébe tartozó büncselekményekre vonatkozó bűnvádi feljelentéseket és fizetési meghagyások kibocsátása iránti kérelmeket, továbbá a megjelölt szombat napon kívül is, a hivatalos órákban felveszi a büntető ügyekre vonatkozó oly feljelentéseket, melyek gyors elintézését igényelnek, ugy szintén azokat is, a melyeknek előterjesztése végett a kir. járásbíróság területén lakó fél jelentkezik.

III. V e r e s s Menyhért kir. albiró elintézés végett a 23. §-beli ügycsoportokat kapja: 16. a végrehajtási ügyeket (V. lajstrom). Továbbá a hétnek minden szombat napján d. e. 9—11 óráig és d. u. 3—5 óráig jegyzőkönyvbe veszi: a szóbeli kérelmeket és nyilatkozatokat, továbbá a megjelölt szombat napon kívül is a hivatalos órákban felveszi az oly szóbeli kérelmeket és nyilatkozatokat, a melyeknek előterjesztése határidőhöz van kötve, vagy a melynek előterjesztése végett a kir. járásbíróság székhelyének községi területén kívül lakó fél jelentkezik.

IV. Két jegyző iroda állittatik fel. 1. Apátky Gyula kir. járásbíró és Veress Menyhért kir. albiró I. számú jegyzői irodája. 3. Cseresnyés Sándor kir. albiró II. számú jegyzői irodája.

Az I. sz. jegyzői irodában kirendelt kezelő Bálint András kir. járásbíróági irnok, kirendelt állandó helyettes Klein Adolf kir. járásbíróági irnok, kezelősegéd Demeter János kir. járásbíróági díjnak.

A II. számú jegyzői irodában kirendelt kezelő Klein Adolf kir. járásbíróági irnok, kezelősegéd Nagy András kir. járásbíróági díjnak.

V. Az irattár együttes kezelésével és őrzésével (I. ü. sz. 79. §.), a kézbesítések közvetítésével

Nyomtatott a kiadó- és lapfűlajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székelyudvarhelyt 1904.